

אוקטובר 2026

זבוב החול: קטן בגודל, גדול במטרד

מדריך לתושבי רמת הנגב – זיהוי, מניעה והתמודדות עם שושנת יריחו

זבוב החול נמצא גם באזורנו. הכרת החרק ופעולות מניעה פשוטות יכולות לסייע בהפחתת העקיצות ובצמצום הסיכון להידבקות בשושנת יריחו.

איך מזהים את זבוב החול?

זבוב החול הוא חרק מעופף זעיר, שגודלו בדרך כלל כ-2–3 מ"מ בלבד. למרות שמו, הוא אינו זבוב הבית וגם אינו יתוש רגיל.



איך אפשר לזהות אותו?

- קטנטן מאוד – קטן בהרבה מיתוש רגיל.
 - צבעו צהבהב, חום בהיר או אפרפר.
 - גופו וכןפיו שעירים במראה, וכןפיו מורמות בזווית כשהוא נח.
 - מעופו איטי יחסית, ולעיתים הוא מבצע קפיצות קצרות במקום לעוף למרחק.
 - עקיצתו עלולה להיות מורגשת רק לאחר זמן, ולעיתים אינה מורגשת כלל.
- חשוב לדעת: קשה לזהות את זבוב החול בוודאות בעין בלתי מזוינת. לא כל חרק זעיר שנמצא בבית או בחצר הוא זבוב חול.

איפה הוא חי וכיצד הוא מתפתח?

זבוב החול מתפתח בארבעה שלבים: ביצה, זחל, גולם וחרק בוגר. בניגוד ליתושים, שזחליהם מתפתחים במים, זחלי זבוב החול מתפתחים בקרקע לחה המכילה חומר אורגני, למשל במקומות מוגנים, בסדקים ובסביבת מחילות בעלי חיים. החרקים הבוגרים נוטים להסתתר במהלך היום במקומות מוצלים ומוגנים, כגון סדקים בקירות, מחסות, צמחייה צפופה וסביבת מחילות.

מה זה אומר לתושבי רמת הנגב? זבוב החול יכול להתפתח במגוון רחב של מקומות, ולכן בדרך כלל אין מוקד אחד וברור שניתן לאתר ולטפל בו. סביבת מגורים עם סדקים, פסולת אורגנית, מקומות מסתור ותנאים מתאימים עלולה לספק לחרק מקומות מנוחה והתפתחות.

מתי זבוב החול פעיל?

הפעילות מתגברת בדרך כלל בעונה החמה, באביב, בקיץ ולעיתים גם בסתיו, בהתאם לטמפרטורה ולתנאים המקומיים. זבוב החול פעיל בעיקר בשעות בין הערביים, בערב ובלילה. בשעות אלה עולה הסיכוי למפגש עם בני אדם ובעלי חיים. באזור רמת הנגב, שבו מתקיימים תנאי אקלים מדבריים, חשוב להיות ערניים במיוחד בתקופות שבהן מורגשת עלייה בפעילות ובעקיצות.

כיצד זבוב החול גורם לשושנת יריחו?

שושנת יריחו, המכונה גם לישמניאזיס של העור, היא מחלה הנגרמת על ידי טפיל זעיר בשם לישמניה (Leishmania).

נייד: 050-3833899 | טל. 08-6564168 | asaf@rng.org.il

ד.ג. חלוצה 8551900 | טל. 08-6564111 | פקס. 08-6564100 | www.rng.org.il | מועצה אזורית רמת הנגב



כך מתרחשת ההדבקה:

1. נקבת זבוב חול עוקצת בעל חיים הנושא את הטפיל, למשל מכרסם נגוע.
 2. הטפיל מתפתח בתוך זבובת החול.
 3. כאשר נקבה נגועה עוקצת אדם, היא עלולה להעביר אליו את הטפיל.
 4. במקום העקיצה עשוי להתפתח נגע בעור, לעיתים לאחר כמה שבועות, חודשים.
- הנגע יכול להתחיל כבליטה אדומה קטנה, לגדול בהדרגה ולהפוך לפצע שאינו מחלים במשך זמן רב. במקרים מסוימים נותרת צלקת.

חשוב לזכור:

- לא כל זבוב חול נגוע בטפיל.
- לא כל עקיצה גורמת למחלה.
- שושנת יריחו אינה עוברת בדרך כלל במגע רגיל בין בני אדם.
- אם מופיע פצע שאינו מחלים במשך מספר שבועות, במיוחד לאחר שהייה באזור שבו המחלה קיימת, יש לפנות לרופא.

כיצד מתגוננים מפני זבוב החול?

הדרך הטובה ביותר היא לשלב כמה אמצעי הגנה, במיוחד בשעות הערב והלילה.

1. מתלבשים נכון:

- לובשים בגדים ארוכים המכסים את הידיים והרגליים.
 - מעדיפים בגדים בהירים, המקלים על זיהוי חרקים.
 - משתמשים בדוחה חרקים המיועד לשימוש על העור, בהתאם להוראות התווית.
2. מגנים על הבית:
- מתקינים רשתות צפופות ועדינות בחלונות ובפתחים.
 - סוגרים דלתות וחלונות בשעות הפעילות, ככל האפשר.
 - משתמשים במזגן או במאוורר; זרימת אוויר עשויה להקשות על מעוף החרק.
 - משתמשים בתכשירים ביתיים נגד חרקים רק אם הם מורשים לשימוש זה ובהתאם להוראות.

3. מתגוננים בחצר:

- מצמצמים שהייה בחוץ בשעות הפעילות כאשר קיימת פעילות מוגברת.
- נמנעים מהשארית פסולת אורגנית ומקומות מסתור מיותרים בסמוך לבית.
- מטפלים בסדקים ובפתחים בקירות ובמבנים, במקומות שבהם הדבר מתאים.

נייד: 050-3833899 | טל. 08-6564168 | asaf@rng.org.il

ד.ב. חלוצה 8551900 | טל. 08-6564111 | פקס. 08-6564100 | www.rng.org.il | מועצה אזורית רמת הנגב

אשלים באר מילכה חוות דרך היין טללים כמנהין מדרשת בן-גוריון מחנה טלי מרחב-עם
משאבי שדה ניצנה עוזו קדש ברנע רביבים רוח מדבר רתמים שאנטי במדבר שדה בוקר שיוף



האם ניתן לבצע הדברה נגד זבוב החול ביישוב?

נכון להיום, אין חומרי הדברה ייעודיים שניתן ליישם באופן יעיל ורחב לטיפול בזבוב החול בסביבת היישוב. זאת, בין היתר, בשל שארתיות נמוכה של חומרי ההדברה ובשל העובדה שזבוב החול יכול להתפתח במגוון רחב של מקומות, ללא מוקד ברור ומוגדר שניתן לטפל בו.

לכן, ריסוס כללי בשטח היישוב אינו פתרון יעיל או ישים, והמועצה אינה מבצעת ריסוס גורף נגד זבוב החול. ריסוס נקודתי עשוי להישקל רק במקרים חריגים, לאחר איתור מוקד ברור ובכפוף לבחינה מקצועית, להנחיות הגורמים המוסמכים ולשימוש בתכשירים מורשים. במרבית המקרים אין מוקד כזה שניתן לאתר ולטפל בו.

מה ניתן לעשות?

- מניעה אישית: שימוש בבגדים ארוכים, רשתות ודוחי חרקים בהתאם להנחיות.
 - טיפול סביבתי בסביבת הבית: פינוי פסולת, צמצום הצטברות חומר אורגני וסילוק מקומות מסתור מיותרים.
 - טיפול במבנים: איטום סדקים ופתחים מתאימים וצמצום מקומות מסתור בסביבת הבית.
 - דיווח למועצה: דיווח על אזורים שבהם קיימת פעילות חריגה או עלייה משמעותית בעקיצות, כדי לאפשר איסוף מידע ובחינה מקצועית של המצב.
- אין לבצע ריסוס עצמאי נרחב בשטחים פתוחים או להשתמש בחומרי הדברה חקלאיים בסביבת מגורים. שימוש לא מבוקר בחומרי הדברה עלול לסכן בני אדם, בעלי חיים והסביבה, ואינו צפוי לפתור את הבעיה כאשר אין מוקד ברור.

מה עושים אם חושדים שיש זבובי חול בסביבת הבית?

אם אתם חווים עקיצות חוזרות, במיוחד בשעות הערב והלילה:

1. תעדו את המיקום, השעה והתקופה שבהן מופיעות העקיצות.
2. אם ניתן, צלמו את החרק לצורך זיהוי מקצועי.
3. צמצמו חשיפה והשתמשו באמצעי ההתגוננות המומלצים.
4. דווחו למועצה על המפגע, כדי שניתן יהיה לאסוף מידע ולבחון אם קיים מוקד ברור או דפוס פעילות חריג. אם מופיע פצע חשוד שאינו מחלים, פנו לרופא ולאבחון רפואי. אין להמתין להופעת פצעים נוספים.

לסיכום:

זבוב החול קטן, אך ההתמודדות אתו דורשת מודעות, מניעה ושיתוף פעולה של התושבים והרשות. כיוון שאין כיום פתרון הדברתי רחב ויעיל, ובשל יכולתו של החרק להתפתח במגוון מקומות ללא מוקד ברור, הדגש הוא על התגוננות אישית, תחזוקה סביבתית ודיווח על מוקדי פעילות. למידע נוסף על אמצעי התגוננות, תכשירים מורשים והנחיות מקצועיות, ניתן לעיין באתר המשרד להגנת הסביבה:

https://www.gov.il/he/pages/protection_from_sanitary_pests

המידע נועד להסברה ולמניעה ואינו מחליף אבחון רפואי או הנחיות מקצועיות. המועצה האזורית רמת הנגב – למען בריאות התושבים ואיכות החיים ביישובינו.

נייד: 050-3833899 | טל. 08-6564168 | asaf@rng.org.il

ד.ב. חלוצה 8551900 | טל. 08-6564111 | פקס. 08-6564100 | www.rng.org.il | מועצה אזורית רמת הנגב

אשלים באר מילכה חוות דרך היין טללים כמיהן מדרשת בן-גוריון מחנה טלי מרחב-עם
משאבי שדה ניצנה עוזו קדש ברנע רביבים רוח מדבר רתמים שאנטי במדבר שדה בוקר שיוף